

Versteeghs plaats als chef-staf werd niet ingenomen door een militair, maar door een burger, een nazaat van Rutger Jan Schimmelpenninck, de raad-pensionaris uit de Franse tijd: jhr. Joan Schimmelpenninck. Wij moeten wel aannemen dat deze door generaal Röell 'benoemd' werd, althans met diens instemming naar voren trad. Schimmelpenninck was een neef van Röells vrouw; belangrijker was evenwel dat zij het beiden niet eens waren geweest met het beleid van Versteegh, voorzover deze zich in het vooroorlogse constitutionele bestel ingevoegd had.

Jhr. Joan Schimmelpenninck was in 1887 in Rhenen geboren waar zijn vader burgemeester was. Hij had in Rotterdam economie gestudeerd, was na het afleggen van het candidaatsexamen in de handel gegaan en was tenslotte in Den Haag directeur geworden van het kantoor van de Franse wijnhandel Mähler, Besse & Co. Hij woonde in Den Haag in de Alexanderstraat en wel in het pand waar de hoffotograaf Ziegler zijn bedrijf uitoefende; hij had er dagelijks uitzicht op het bevrijdingsmonument-1813. Wij zouden van dat laatste feit geen melding maken, ware het niet dat verscheidenen van hen die hem goed gekend hebben, de mening toegedaan waren dat hij op de Franse tijd min of meer gefixeerd was. Een Schimmelpenninck had Napoleon gediend – nu moest een Schimmelpenninck een wezenlijke bijdrage leveren tot Nederlands bevrijding van het Duitse juk! Hij was ongetrouwd, hij schrok voor geen offer terug noch aan energie, noch aan geld, en hij was moedig; in een tijd waarin door zoveel ouderen lauwwerig werd, kon hij vooral veel jonge mensen met zijn tomeloze energie en met zijn durf inspireren en aan zich verbinden. Maar van illegale techniek wist hij niets af, politieke ervaring bezat hij niet en zijn staatkundige concepties waren autoritair.

Al in de loop van '40 toen het Legioen Oud-Frontstrijders en de OD zich formeerden, had Schimmelpenninck het plan ontwikkeld om boven deze en dergelijke organisaties die na de bevrijding orde en rust moesten handhaven, een 'voorlopig bewind' te plaatsen dat dus ook, terwijl de bezetting nog voortduurde, voorbereid moest worden. Dat 'voorlopig bewind' (welks karakter door Versteegh in zijn 'Richtlijnen' geheel in het midden gelaten was) diende, aldus Schimmelpenninck, in handen te komen van een driemanschap: twee burgers en één militair, precies als het driemanschap van 1813. Wie die militair moest worden, leed voor Schimmelpenninck geen twijfel: zijn aangetrouwde oom Röell. Voor de eerste burger liet hij zijn keus vallen op de oud-gouverneur-generaal van Nederlands-Indië, jhr.